

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kérésre visszajáró vagy megőrzésre nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 5 fillér.

Közgazdasági egyetem.

— Irta Chorin Ferenc főrendiházi tag. —

Rég nem részesítette az ország oly általános helyeslésben a kormány valamely elhatározását, mint azt, mellyel a két új tudományegyetem felállítását bejelentette. A kultuszminiszter ur ezzel a lépéssel a tudománynak két új műhelyét szervezi Magyarországon, melynek feladata leendő előbbre vinni azt a nagy kulturális munkát, melynek eredményei nemzetünk jövőjére és európai pozíciójára kiváló hatással vannak.

Az új egyetemek felállítása iránti elhatározás bizonyítéka annak, hogy a tudomány nálunk abban a megbecsülésben részesül, mint a többi nyugateurópai országban és hogy a magyarságnak a kultúra iránti nagy igényeit az eddig központosított legfelsőbb oktatás nem elégítheti ki.

A két új egyetem felállításával azonban csak meglevő kulturális állapotokat fejlesztünk, de nem mutatunk új irányokat, nem nyitunk új lehetőségeket a nemzetnek, hogy a produktív termelés terén fejthesse ki erőit és a nagy világversenyben mint tényező helyet foglaljon. Ha vizsgáljuk a gazdasági téren való elmaradásunk okait nem vonhatjuk kétségbe, hogy azok egyike abban keresendő, hogy

nemzeti intelligenciánk nem bír azokkal az ismeretekkel, melyek ma a gazdasági élet vezetéséhez szükséges. Innen van az a nyugati államokkal határozott inferioritásunk, mely nálunk mindenütt észlelhető, ahol az ország gazdasági érdekei mérlegeltek és eldöntetnek és innen van az, hogy társadalmunkból hiányzik az irányításnak és ellenőrzésnek az a képessége, mely más államokban a végrehajtó hatalomnak gazdasági kereskedésekben szükségszerűen előírja a követendő utat.

Érezhető ez parlamentünkben, érezhető azoknak a tárgyalásoknak folyamán, melyeket külállamokkal folytatunk gazdasági szerződések megkötése tekintetében, érezhető mindenütt a hivatalokban, de érezhető maguknál a termelő ágaknál is, ahol az a kezdeményezés, céltudatos keresztülvitel, melyet nagy közgazdasági tudás és magas közgazdasági szempontok nyújtanak, kielégítőnek nem mondható. Bizonyára minden téren vannak egyes kiváló férfiak — parlamentben, miniszteriumban, iparvállalatok élén, mezőgazdaságunk körében, — kiknek alkotó ereje legyőzi a nehézségeket és kik uttörő munkát végeztek Magyarországon. Ezek azonban kivételek; a művelt középosztályból, melyre az ország szellemi vezetése hármlik, hiányzik a közgazdasági érzék és

közgazdasági ismeret. Természetesen ennek káros következménye is, hogy hiányzik a rokonszenv nálunk, az erkölcsi megbecsülés, a közgazdasági alkotások iránt, mert hiszen nem ismerik jelentőségüket, nem ismerik a munkát, amit a nemzeti termelés érdekében kifejtene.

Hogy ez így van, ennek korántsem az intelligencia hiánya az oka. Elsősorban talán történelmi okokra vezethető vissza; a nemzet századokon át kénytelen volt erélyét alkotmánya függetlenségének védelmére összpontosítani. Gazdasági kérdésekkel alig foglalkozott. Ez a múltban még valahogy lehetséges volt, de ma, mikor az egész világ küzdelme gazdasági téren dől el, amikor a nyugati államok egész szervezete, hadserege, tengerészete, külügyi képviselője elsősorban gazdasági céloknak szolgál, kétségtelen, hogy nekünk is egész erőnket ide kell koncentrálni, ha teljesen elmaradni nem akarunk.

Ennek a domináló érzületnek tulajdonítható az a szerencsés körülmény, hogy a különböző termelési ágak egyesültek egy óhajban: egy közgazdasági egyetem kreálása iránt és engem tiszteltek meg azzal, hogy a főrendiházban ez óhajnak szószólója legyek. Legyen az országnak egy tudományos intézete, ahol a gazdasági és szociológiai tudományok mint önálló cél műveltetnek, nem mint a jogi

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nők és a dohány.

A szivar, és dohány kérdés, általában az emberiségnek nikotin-élvezete, illetve nikotin-mérgezése nálunk Magyarországon ismét aktuális tett. Lukács pénzügyminiszter kérelmetlenül fölemelte néhány dohány- és szivar-félének az árát, mert sok pénz kell az államnak — tengeri hadihajó-szörnyetegre. A tengeri betegség és a dohány-élvezet eddig szoros összeköttetésben voltak egymással, de hogy most a hadihajók létfeltétele is egyenesen a magyar szivarozók és pipázók nikotin-fogyasztásával hozatik közvetlen összeköttetésbe, az igazán Lukács László pénzügyminiszternek és a főháncmestereknek »elévülhetetlen érdeme.«

Hogy fölemeiték néhány fajtájú szivar- és dohánynemű árát, érthető e miatt a pipázó és szivarozó magyar férfinepség felháborodása, mely különösen Budapesten vetett nagyobb mértéket a régi dohány- és az új dohánygyárak átmeneti napján: július elsején. De nemcsak a férfiak, hanem a nők is megütözköznek e finanszírozási vakmerő operáció miatt.

Csodálkozhatnánk, hogy miért? Pedig egyszerű a dolog. Az asszonyok majdnem minden meg nem engedett dolgot szeretnek. Mikor Kolombusz fölfedezte Amerikát és ide is átszármazott a dohányélvezet, ezt az élvezetet az akkori hatalmasságok a legsúlyosabb büntetések mellett eltiltották. Mi sem természetesebb, minthogy a nők is erre az eltiltott

dologra kaptak és elkezdtek dohányozni. Nekünk magyaroknak ugyan sohasem voltak »zimpatikusak a dohányneműt füstölő hölgyek, de viszont az egyszerű magyar asszony nem pipál és nem szivarozik. Ez is egyik oka a nők felháborodásának most a szivar és dohányárak fölemelése miatt.

A nők közt mindjebb terjedő dohányzást sokan modern dolognak tartják. A régi idők kedvelők azonban nem azt mondják. Szerintük a nők dohányzása régi keletű s hogy ezt bizonyítsák, hivatkoznak Amarantes. »Női lexikon«-jára, mely 1715-ben jelent meg, mely egy kulturhistóriai enciklopédia arról, hogy az előkelő nő abban az időben mivel foglalatalkodott, illetve mivel töltötte el a szabad idejét. A lexikon a dohányzásról a következőket mondja:

Dohányozni, bár nagyon közönséges és férfiak unaloműzője, mégis minthogy több országban a nők közt ez igen megszokott dolog, elfogadott társadalmi szokássá vált.

XIV. Lajos király idejében az angol, francia asszonyok is dohányoztak és a nőkről szóló az a gunyos állítás, mely a nőt füstölő pipával állítja az emberiség elé, nem gunykép, mint eddig hitték, hanem csak a nőknek az életből merített képe.

Németországban, sőt a kontinens többi országában is már nagyon régóta, körülbelül a XVII. század óta dohányoznak a nők. Többnyire azonban nem füstöltek, hanem inkább burnóztak. A főnebb említett női lexikon is megemlékszik a nők burnóztásáról, miután az olvasó szemé elé vezette a tudás szelencét.

A lexikon szerint az a szelence többnyire

elefántcsontból, acélból, vagy értékeesebb fából készült, melyben az asszony burnóztás, vagy füstölés céljából dohányt tartani szokta.

Egy angol lap megírja, hogy Hollandiában az asszonyok körülbelül 160 különféle partüzműzött dohányt burnóztanak. Ismeretes, hogy a dohányt a régi időkben az asszonyok gyógyítószertül is felhasználták és sok asszony a ki nem volt dohányos, betegségének ideje alatt fájdalmait, kínjait közt a dohányzáshoz nyult.

Marquise de Pompadour asszony egy dohánysesenciat talált fel, amely Essence de Tabac Pompadour elnevezés alatt gyógyszerárakban igen nagy kelendőségnek örvendett, mert egyéb jó tulajdonságain kívül állítólag az emlékeztést is erősítette.

A dohányzás tehát már a XVIII. században nem volt ismeretlen élvezeti szer, amikor Spanyolországból az akkortájban föltalált cigarettázás mindjebb szétterjedt. Az akkori idők följegyzése szerint elegáns dolognak tartották éggő cigarettával megjelenni a társaságban.

A nagy kolerajárvány idején: 1830 és 1835-ben a cigarettázás általánosan elterjedt, de különösen Francia és Németországban, anynyiban jó védő-zernek gondolták a cigarettát kolera ellen. A dohányzásnak a nők közt való terjedése a XVIII. században megakadt, amikor a párisi könnyelmű világ női a dohányzásnak óriási propagandát csináltak, úgy hogy azóta már annyira elterjedt a nők közt a nikotin-élvezés, hogy ma már tekintélyes százalékait teszik a dohányzóknak.

Hisszük és reméljük, hogy a dohányzó nők a pénzügyminiszter bátor intézkedése ellen az a r-torzióval fognak élni, hogy abbahagyják az egészségre föltétlenül káros dohányzást.

tudomány mellék tárgyai, hanem mint öncél egy gazdasági szellemről áthatott társadalom teremtésére és nevelésére.

Mit jelentene az, ha Magyarország intelligenciájának egy jó része több éven át a földmivelés, kereskedelem és ipar legmagasabb kérdéseivel foglalkozna és az európai és világgazdaságot áttekintő nagy ismeretekkel lépne ki az élet porondjára. Ha megismerné azokat a vámpolitikai, közlekedésügyi, iparpolitikai, mezőgazdasági nagy kérdéseket, melyekről ma az egyetemet végzett embernek fogalma sincs. Milyen haszon volna ez a birtokosra, a közhivatalnokra, a törvényhozóra, iparosra és kereskedőre és milyen átformalása volna az egész közéletünknek!

Hogy elérjük ezt a célt, melyet magunknak a magyar társadalom transformálását illetően kitűztünk, egyetemen van szükség. A kormány meglehet győződve arról, hogy az a költség, melyet az egyetem igényel a nemzeti ügynek adminisztrálásában, a termelés jobb vezetésében sokszorosan fog visszatérülni és így új, jobb jövőnek segít az alapját megvetni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 21.

Elnök **Náday** Lajos.

Bemutatja gróf Károlyi József levelét, a melyben két havi szabadságot kér. A Ház ezt megadja. Jelenti, hogy gróf Apponyi Albert sürgős interpellációt jegyzett be a közös pénzügyminiszter lemondása s a külügyminiszteriumban történő változások tárgyában. Jelenti, hogy napirend előtt Déry Zoltán, Polónyi Géza, Lovász Márton és Bikádi Antal kértek felszólalásra engedélyt, amit ő megadott.

A Kossuth-párt szónoka.

Déry Zoltán kijelenti, hogy beszédében a saját álláspontját is kifogja fejteni. A véderő költségei oly súlyosak, hogy azokról ebben a formában komolyan beszélni nem lehet, már csak azért sem, mert annyira kimerítene az ország gazdasági erejét, hogy a kulturális fejlődésünkre is végzetes lehetne. (Igaz úgy van a baloldalon.) A hadsereg fejlesztésére száz és száz milliókat költenek el, de az ország teherviselő képességét nem jól ismeri a kormány, ha azt hiszi, hogy ezt az óriási anyagi áldozatot sokáig kibírja. Ha tehát újabb megterhelést akarnak a nemzet vállaira rakni, az ellenzéknek tudnia kell, micsoda rekompenciákat kap ezzel szemben a nemzet. Apponyi béke pontozataival foglalkozik ezután s a maga részéről is precízíteni óhajtja kívánságait.

A kiences bizottság programját a munkapárt is magáévá tette. Az a kérdés most már, mit tud ebből a kormány azonnal megvalósítani? Tisztában van azzal, mily nehézségekkel kell megküzdenie a kormánynak a nemzeti engedményekért. (Helyeslés és taps a jobboldalon. Mozgás a Justh-pártban.) A német nyelvnek a szolgálatban való törvénybe iktatása ellen határozottan tiltakozik. Ezután áttér a választójog kérdésére s kijelenti, hogy a választói jog kérdését a véderőreform kérdésével összekapcsolni nem lehet. A választójog megalkotását sürgősnek tartja, de nemzeti szempontból való fontossága miatt a véderőtől határozottan elválasztandónak tartja. (Zajos helyeslés a jobboldalon és a Kossuth-pártban.) Ezután statisztikailag mutatja ki a mai választói rendszer tarthatatlanságát. A megalkotandó választójogot olyannak képzelem, amelyben mindazok, akik az állam fenntartásához hozzájárulnak, jogot is kapjanak. Sajnálja, hogy a miniszterelnök a titkos jelzést beszédében elhagyta, ezt

pedig szóló éppen a választások tisztasága szempontjából tartja fontosnak. (Helyeslés a baloldalon.) Tudni akarja, mi a választójog részletének a kérdésében a kormány álláspontja? Ezeket tartotta szükségesnek elmondani. (Helyeslés a Kossuth-pártban.)

Polónyi beszéde.

Polónyi Géza azzal kezdi, hogy nem a béke olajágával jön. (Zajos derűtség.) Kéri a házat, fordítson egy kis figyelmet arra, mi történik Bécsben, Zárában, Szerajevóban és Triestben? Hát nem bántja a többség önértetét is az, hogy a közös pénzügyminisztert csak azért menesztik, mert a közös miniszterek között kettő magyar ember? (Zajos helyeslés a baloldalon.) Hát nem jogosult minden eszköz, hogy az olyan szomszédos állammal, mely a mostoha testvérnél is sokkal mostohábbin bánt velünk, hogy ettől az államtól megtagadjuk a hadereje erősítését. (Igaz, úgy van a szélső baloldalon.)

Baross János: A képviselő ur nem így beszélt ezelőtt két hónappal. (Zaj.)

Polónyi Géza sajnálja, hogy ez a maliciózus közbeszólás megzavarta fejtegetéseiben, azonban határozottan visszautasítja Baross kijelentését s azt mondja, hogy ha a Justh párt a nemzeti követeléseket nem tekintené a maga követeléseinek is, akkor ő is csatlakozna azokhoz, akik a Justh pártot izolálni akarják. (Zajos helyeslés a Justh-pártban.) A tíz év óta folyó nemzeti küzdelemnek egyetlen eredménye az, hogy a függetlenségi testvérpártokat egymással összevesztették. (Igaz, úgy van a Justh pártban.) Nem akarja még most sem hinni azt, hogy a Kossuth-párt azokért a nemzeti engedményekért, amelyek a semminél is kevesebbek, leszereljen. (Mozgás a Kossuth-pártban.)

Felolvassa Barabásnak a véderő tárgyalása folyamán a Kossuth-párt nevében benyújtott határozati javaslatát s konstatálja, hogy e határozati javaslatban meghatározott egyetlen kivánságát sem valósítja meg a kormány. Ezután rátér Apponyi követeléseire, amelyeket életbe vágnak mondott. Figyelmezteti a házat, hogy a miniszterelnök a véderő benyújtásakor azt mondta, hogy az ellenzékkel a véderőreform kérdésében egyáltalán szóba sem áll. Hát nem az obstrukció eredménye az, hogy a miniszterelnök mégis szóba áll az ellenzékkel, hogy javaslatát keresztül vihesse. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) Kéri Andrásyt, hogy legalább hálátlansággal ne illesse azokat, akik leheővé tették neki azt, hogy ma a békéről egyáltalán tárgyalhat. (Taps a Justh-pártban.) Eredményeket csak harccal lehet elérni. (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) A hatvanhetedik kiigyevezést azért csinálták meg, hogy a negyven nvoacadiki törvényeket végrehajtsák. (Igaz, úgy van! a baloldalon.)

10 perc szünet.

Ezután:

Polónyi Géza folytatja beszédét. Előbb azonban az elnök rendreutasítja Polónyit, mert Baross egy közbeszólására azt mondta »hazudik.« Polónyi meghajlik az elnöki rendreutasítás előtt, majd folytatja beszédét s azt mondja, hogy olyan törvényjavaslatot, mely az ország jogait perkorreszkálni akarja, nem szavaz meg sohasem. A címer- és jelvénykérdés olyatén megoldása, ahogy azt a kormány kontemplálta. Ennél a kérdésnél a »mikor« és »majd« nagyon is fontos tényező. Még volt már az ígérgetésekből, itt cselekedni kell. Mert komikusan hat, mikor valaki azt mondja: addig éjlek, míg a kívánalmakat megvalósíthatom, de hogy ezt mikor teszem meg, ez az én dolgom. (Zajos derűtség a baloldalon.)

Polónyi Géza kívánatosnak tartja, hogy az ellenzéki pártok közösen munkálkodjanak a jövőben.

Baross János személyes kérdésben szólal fel.

Ezután áttért a Ház az interpellációkra. Pethő Sándor a Margit-sziget bérbeadása tárgyában interpellált.

Pop-Csicsó István a nagyváradi kicsapott oláh kispapok ügyében interpellált.

Az interpellációt kiadta a Ház.

Jármy Béla a szatmármegyei árvíz ügyében interpellált.

Végül Apponyi Albert Burrián báró elejtését tette szóvá és az elejtést indokolatlannak tartja, mert Berchtold nemcsak magyar, de osztrák állampolgár is.

Az interpellációt kiadták.

Az ülés fél 3 órakor ért véget.

Burián lemondása. Bilinski kinevezése.

Királyi kéziratok.

Buriánnak mégis távoznia kell. Így követeli a paritás, nehogy a három közös miniszter közül egyszerre kettő legyen magyar. A többség legyen osztrák mindig, ez a »paritás.« A királyi kéziratok is megerősítik ezt a faktumot. A hivatalos lap tegnapi száma az alább közlendő királyi kéziratokat tartalmazza:

»Kedves gróf Berchtold!

Amidőn báró Burián István közös pénzügyminiszteremet, a tudomásvétele végett másolatban idezart kéziratom szerint, ettől az állásától saját kérelmére kegyelemben felmentem, dr lovag Bilinski Leó belső titkos tanácsost, sz. k. minisztert közös pénzügyminiszteremmé kinevezem.

Kelt Bécsben, 1912. február 20-án.

Ferencs József s. k.

Berchtold s. k.

»Kedves gróf Khuen-Héderváry!

Ertesitem Ont, hogy báró Burián István közös pénzügyminiszteremet, saját kérelmére ettől az állásától kegyelemben felmentettem és dr lovag Bilinski Leó belső titkos tanácsost, sz. k. minisztert közös pénzügyminiszteremmé kineveztem.

Kelt Bécsben, 1912. február 20-án.

Ferencs József s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

»Kedves báró Burián!

Azt a kérelmét, hogy közös pénzügyminiszteri állásától felmentessék, kegyelemben teljesítem.

Ezen állásából távozását őszintén sajnálva, ebből az alkalomból teljes elismerésemet és legmelegebb köszönetemet fejezem ki önnek azokért a kiváló szolgálatokért, amelyeket, mint közös pénzügyminiszterem, de különösen Bosnia és Hercegovina igazgatásával nekem és a monarchiának tett. Fenntartom magamnak, hogy ont a szolgálatban újból alkalmazzam.

Kelt Bécsben, 1912. február 20-án.

Ferencs József s. k.

Berchtold s. k.

»Kedves dr lovag Bilinski!

Kinevezem Ont közös pénzügyminiszteremmé.

Kelt Bécsben, 1912. február 20-án.

Ferencs József s. k.

Berchtold s. k.

Incidens Apponyi és Barabás között. A képviselőház tegnapi ülésén kel emetlen incidens keltett izgalmat, különösen az ellenzéki képviselők között. Gróf Apponyi Albert a folyosón beszélgetett több Kossuth párti képviselővel a politikai helyzetről, amikor az odaérkező Barabás Béla képviselő erősen rászóltott Apponyira, hogy számba nem vehető engedményekért hajlandó leszereltetni a Kossuth-

pártot s Apponyi eljárását komédiának nevezi. Az ország — ugymond — nem fogja soha megbocsátani, hogy legszentebb érdekét: a Kossuth-pártot kivégzik. — A támadásra gróf Apponyi Aalbert azt válaszolta, hogy ezt a kérdést majd a pártértekezleten végzik el, az ilyen beszéd nem a folyosóra való. Ezzel Apponyi távozott. Barabást csak nagy nehezen tudták lecsillapítani.

A Kossuth-párt békül.

A Justh-párt tovább harcol.

A képviselőház folyosóján ma már kora délelőtt a Kossuth-párt tegnap esti bizalmas tanácskozásáról beszéltek a nagy számban összejött képviselők. Már egész határozott formában adták szájról-szájra, hogy a Kossuth-párt vezetősége tegnap este megállapodott abban, hogy felmondja a fegyverbarátságot a Justh-pártnak.

A megállapodás az volt, hogy Désy Zoltán a mai ülésen előadja azokat a minimális feltételeket, amelyek teljesítése esetén a Kossuth-párt a technikai obstrukcióban nem vesz részt. Azt is tudták, hogy a kormány már gróf Andrassy Gyula útján előzetesen kilátásba helyezte Kossuthéknak e feltételek teljesítését. A folyosón a két függetlenségi párt tagjai már nem is tanácskoztak együtt és politikáról nem is beszélgettek.

A képviselőház ülésén Désy Zoltán tényleg beterjesztette ezeket a feltételeket.

Mikor Désy befejezte beszédét, Andrassy Gyula gróf odament a miniszterelnökhöz és keiten együtt kimentek a teremből. A folyosón csatlakozott hozzájuk gróf Tisza István. Arról tárgyaltak, hogy milyen legyen az a nyilatkozat, melyet a választóreformról tesz majd a miniszterelnök.

A Justh-párt el van tökéltve a harc folytatására. A párt minden tagja kész részt venni a technikai obstrukcióban és számitanak a pártönkivüli negyvennyolcasok támogatására is. A néppárt nem vesz részt a harcban, de ellenzi a katonai büntető perrendtartás tárgyalásának elodázását, mert fontosnak tartja, hogy a büntető perrendtartás igazságügyi és szocialis előnyei minél előbb életbe lépjenek.

Hogy mi okozta a Kossuth-párt ily gyors leszerelését, arról többféle magyarázatot adnak. A párt egy része neheztel Justh Gyula ama hétlői kijelentéseért, melyben ismét provizóriumot ajánlott fel Bécsnek. Mások elébe akartak vágni a tervezett pártközi konferenciának, mert — ugy mondják — nem akarták kitenni magukat a Justh-párt terrorizmusának.

Justh Gyulát nagyon bántotta a Kossuth-párt bejelentése és különösen az a körülmény, hogy éppen Désy Zoltán mondotta el a leszerelő beszédet, aki pedig mindig a harcias frakció vezére volt.

* **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter *Buder* Nándort az üressedésben lévő béli járási állatorvosi állásra nevezte ki. A kinevezés tegnap érkezett meg a vármegyéhez.

A kath. kör böjti előadásai.

Evenként nagy látogatottságnak örvendnek a nagyváradai katolikus kör magas színvonalon álló böjti felolvasásai. A most bekövetkezett nagyböjti időszakban szintén lesznek ilyen böjti előadások. A kath. kör. az orsz. katolikus szövetséggel együtt, hat estére terjedő közművelődési tanfolyamot rendez, amelynek keretében a helyi előkelő közreműködők mellett dr. *Giesswein* Sándor pápai praelátus, dr. *Vass* József, a budapesti szent József kollegium praefectusa, *Szemlér* Ferenc székelyudvarhelyi főgimnáziumi tanár és dr. *Bernolák* Nándor kassai jogakadémiai tanár is gazdagítják az előadások pompás sorozatát.

A részletes műsor különben a következő:

I. 1912. február 23-án: a) Megnyitó. b) *Wagner*—Liszt: Spinner Lied. Zongorán előadja *Zay Margit*. c) Tő ténelmi materializmus. Előadja: *Dr Némethy Gyula*.

II. 1912. március 1-én: a) Előadás, tartja dr. *Vass* József. b) *Beethoven*: Sonate Appassionata 1. F.-moll. Zongorán előadja: *Vucskits Oitóné*. c) A művészet lelke és Krisztus filozófiája. Előadja: *Vucskits Jenő*.

III. 1912. március 8-án: a) Előadás, tartja: *Dr Giesswein* Sándor. b) *Goldner* Suites II—III. Előadja: *Zongorán: Sebessy Irén és Belezny Anna*. c) Jog és erkölcs. Előadja: *dr Kiss Géza*.

IV. 1912. március 15-én: a) Előadás tartja: *Géczy Lajos*. b) *Aggházy*: Magyar rapszódia. Zongorán: *Szalay Aladár*. c) A modern ember szabadság eszméi. Előadja: *dr Krüger Aladár*.

V. 1912. március 22-én: a) Előadás, tartja: *Szemlér* Ferenc. b) *Padersky* Menuet. *Perlasson* Grescendo. *Schubert*: Moment musikal. Zongorán: *Bulyovszky Erzsike*. c) Az apák és fiuk a XX. században. Előadja: *dr Kovács S. János*.

VI. 1912. március 29-én: a) Előadás, tartja: *dr Bernolák Nándor*. b) *Schubert* F. 1. Nyugtóm te vagy. 2. Vilikirály (Erlkönig.) Eneklő: *Halmos András*, zongorán kíséri: *Resch Mihály*. c) Előadás, tartja: *Szmetwa L. Odón*.

Apris 18-án lesz a zárónappély (Liszt-hangverseny), amelynek programját még nem állították össze. Az előadások a nagyváradai kir. katolikus jogakadémia disztermében lesznek, mindenkor este fél 6 órakor. A meghívókat most bocsátják ki.

A helyzet.

Budapest, febr. 21.

(Saj. tud.) Désy Zoltán ma amellelt foglalt állást, hogy a katonai perrendtartásnak még elintézetlen részét tartásák függőben. A Justh-pártnak roppant nagy az elkeseredés *Andrassyval* szemben. A párt azt mondja, hogy *Andrassy* ugy bánt a párttal, mint a tatárkánok, akik a gyűlevész népeket előre hajtották és ők szedték le a harcok gyümölcsseit. A közös ellenzéki értekezlet pénteken d. u. lesz. A Justh-párt a napirenden kívüli felszólalásokat fogja követni, amit ha nem engednek meg, zárt üléseket fognak kérni.

UJDONSÁGOK.

* **A magyar kormány és a képviselőház Aehrenthal temetésén.** A magyar kormány nevében gróf *Khuen-Héderváry Károly* miniszterelnök, gróf *Zichy János* és gróf *Serényi Béla* miniszterek ma reggel 7 óra 55 perckor indulnak Bécsbe, hogy jelen legyenek *Aehrenthal* temetésén. Ugyanekkor *Náray Lajos* házelnök vezetésével a különböző pártokból többen elutaznak a temetésre.

* **A nők választójogi világkongresszusa Budapesten.** A nők választójogi világ szövetsége tegnap kérelmet intézett Biharvármegyéhez, a melyben bejelenti, hogy 1913-ban Budapesten nagyszabású kongresszus lesz. A választmány arra kéri a vármegyét, hogy részesítse a kongresszust anyagi támogatásban. Bihar megye aligha fogja teljesíteni a kérelmet.

* **Az O. M. K. E. értekezlete.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesület elnöksége értesítette Nagyvárad városát, hogy március 5-én a Pesti Lloyd disztermében انعكett tart a mezőgazdasági többlettermelés tárgyában. Az értekezleten az élelmiszer drágaság kérdése is tárgyalás alá kerül s ezért az egyesület elnöksége kéri Nagyvárad városát is, hogy képviseltesse magát az értekezleten.

* **Megjutalmazott városi tisztviselő.** *Mertz* József I. oszt. irodatiszt már 30 év óta szolgálja Nagyvárad városát s buzgó, odaadó munkásságával a tanács megelégedését érdemelte ki. A város tanácsa tegnap, *dr Istvánffy István* árvaszéki elnök előterjesztésére 100 korona jutalmat utalt ki a derék városi tisztviselőnek.

* **A kötő szövőgyár felállítására.** Már említettük, hogy a kötő szövőgyár felállításának ügye már teljesen befejezett dolog. *Rimler* Károly polgármester a gyárat létesítő gyulai kötő szövőgyár igazgatójával végleg megállapodott s mivel a gyáros cég a nagyváradai gyár állami segélyét megkapta, már március hónapban hozzá kezdenek a gyártelep építéséhez, a *Gilányi-utcán* kijelölt telken. Az új gyártelep mindjárt kezdetben 200 munkást, főleg nőket fog alkalmazni.

* **Bánffy szobrára.** Nagyvárad város tanácsa báró *Bánffy Dezső* volt miniszterelnök szobrára 50 koronát szavazott meg.

* **Kizárt joghallgató.** Egy meggondolatlan jogászt súlyos büntetés ért. *Léderer* (Lázár) Miklós budapesti joghallgató hamisította indexét s a budapesti tudományos egyetem tanácsának, mint fegyelmi bíróságnak ítélete alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter kizárta őt az összes magyar főiskolákról azzal a hozzáadással, hogy bárhol szerzendő oklevele érvénytelennek tekintendő és netalán külföldön szerzendő oklevele honosítható nem lesz.

* **Népkönyvtárat Bakonszegnek.** Bakonszeg község képviselőtestülete tegnap kérvényt intézett az alispán útján a földmivelésügyi miniszterhez népkönyvtár adományozás végett. A kérvényt az alispán pártolólag terjeszti fel a miniszterhez.

A legszebb

estélyi és bálipőcök

MOSKOVITS Bemertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

* Megnyílik a vegyvizsgáló állomás.

Szeberényi Pál kir. vegyész, a nagyváradai vegy-kísérleti állomás ideiglenes vezetője, akit a földmivelésügyi minisztérium küldött le Nagy-Váradra, bejelentette Nagy-Várad városának, hogy a városi vegy-kísérleti és tápszervizsgáló állomás teljesen fel van szerelve s március hó 15 én megkezdte működését. Kéri, hogy a város a nyilvánossági jog megadásáért forduljon a földmivelési miniszterhez s egyben kérje, hogy az intézet felülvizsgálatára küldje ki közegét.

* Fegyelmi ügyek a vármegyén.

Biharvármegye fegyelmi választmánya tegnap ülést tartott, melyen több bevizsgált fegyelmi ügyet intéztek el. Tárgyalás alá került első sorban Molnár László derecskei tanító ügye. A választmány Molnár áthelyezésére ítélte. Két vaskóhi tanítót Andru Koroúlt és Mikó Gábor magyar ellenes viselkedésük miatt dorgálásra ítéltek. Daraban Endre margitai tb. főszolgabíró ellen beadott feljelentést alaptalannak találta a választmány és ezért a főszolgabíró felmentették a vád alól. Fülöp Sándor érmihályfalvai járási irnokot pedig, aki már érmihályfalvára is büntetésből lett áthelyezve, a választmány felfüggesztette állásától.

* Biológiai vadászat Biharvármegyében.

A belügyminiszter tegnap leiratot intézett az alispánhoz, akit arról értesít, hogy márciusban a helgolandi biológiai állomás vezetője nagyszabású kutatást, vadászatot fog rendezni. Felkéri a miniszter a vármegyét, hogy a tudós professzort dr. Hugó Maxot támogassa és segítse elő, hogy a biharvármegyei vadászat jól sikerüljön.

* **Osztrák Magyar Bank részvények a városnál.** Nagy-Várad város számvevősége jelentést tett a város tanácsához, hogy a közgyűlés határozatához képest a Nagyvárad Takarékpénztártól beszerzett 40 db Osztrák-Magyar Bank részvényt, összesen 80649 K 86 fillérért, tehát darakonként 2016 K 25 fillér összegben. Fizetett még a város 1932 K 58 fillér kamatot, tehát 82582 K 44 fillérbe került a 40 db. részvény, amelyből 20 dbot a törzsvagyonalapból, 20 dbot pedig a városi árvaházi alap terhére vásárolt. A részvényeken az 1911. évi szelvény rajta van, amelyek után tehát az osztalék a várost, illetve a két alapot illeti.

* **Lóháton az étterembe.** Gróf Eszterházy Pál híres példáját utánosta tegnap — mint tudósítónk írja — egy debreceni huszárhadnagy és egy zászlós. Lóháton toppantak be az Angol királyi szálló zsufolt éttermébe. A közönség riadtan ugrott fel ültéből s menekülni akart, mire a lovas vendégek kijelentették, hogy azonnal távoznak, csak egy pohár pezsgőt isznak. A rendőrség is tudomást szerzett az új-fajta bravurról s a tiszteket feljelentette az ezredparancsnokságnál.

* **Vandalizmus a temetőben.** Hozzánk érkezett panasz szerint nagyon különös módon kezelik az újvárosi központi temetőt. Valóságos vandalizmus és kegyeletsértés, ami le, utóbb ezen temetőben történt. Nemrég elhantolt sir egészen össze van kapálva, taposva s a drága koszorúk összetépve hevernek szanaszét, sőt alig pár nappal ezelőtt elhelyezett értékes pálmá- és más művirágból készült koszorúknak nyoma sincs a siron. Egyszerűen eltűntek a drága koszorúk. Ezeket a türehetetlen állapotokon segíteni kell, mert a város legszebb temetője ilyen barbár felügyelet mellett nem hagyható. Különb. n az eltűnt koszorúk ügye, mint értesülünk, be lett jelentve a rendőrségnek.

* **Köztársaságiak Nagyváradon.** Van-e olyan dolog, ha még nagyobb csodabogár is, amelyhez Nagyváradról nem lehetne hivatkozni. Ilyen aligha van a nap alatt. Amikor Nagy György volt képviselő, jelenleg szegedi ügyvéd kibontotta a magyar köztársaság bizonytalan színű zászlaját, köztudomás szerint Nagyváradon akadt egy hiva, aki örömmel nézte a távolból, hogy viszi előbbre Nagy György zászlót, egészen addig, míg elérkezett a szegedi sajtóperig. A bíróság azonban Nagy György kisdud játékait nem vette olyan komolyan, hogy ezért állami ingyen ellátást kiutalt volna, hanem visszaadta neki a bábruhát, hogy folytassa tovább a játékot. Az a hír, hogy Nagyváradról 80 aláírással táviratban üdvözlötték Nagy Györgyöt a felmentés alkalmából, de a nevekről hallgatnak. Kik ők és merre volt hazájuk? Mert eddig csak egy köztársasági férfitudunk Nagyváradon. Vagy talán nagyon szegénylősek ezek az urak, ha ugyan valóban léteznek. Különb. n ha igaz a nyolcvan aláírás, akkor könnyű kitalálni, kik ők és merre a tanyájuk.

* **Elégető a község szónája.** Mint tenkei tudósítónk jelenti, nagy tűz pusztított tegnap este Gyantán. A tűz elhamvasztotta a község összes széna készletét. A széna biztosítva volt s így a kár megtérül, azonban a pusztulás folytán a gazdák igen kellemetlen helyzetbe jutottak, mert az egész környéken nem lehet kapni szénát. A tűz gyújtogatás folytán keletkezett.

* **Félix-fürdő vendégei.** A téli szezon végét járja s idestova készülnek a fürdő-bérlők a nyári szezonra. A Félix-fürdő azon ritka gyógyhelyek közé tartozik, melyet nemcsak nyáron, hanem télen is felkeres a gyógyulni akaró község. Egész télen nagy számmal voltak fürdővendégek a kitűnő gyógyhelyen s jelenleg is népes a fürdőtelep. Jelenleg a következő gyógyvendégek tartózkodnak a messze vidéken híres Félix-fürdőben:

Bay Sándor földbirtokos Álmosd. Papp János iparos Nagyvárad. Bleyer Simon intéző Nagyürög. Kiss József géplakatos Felső-Derna. Molnár Sámuelné földbirtokos neje Aranyosgyéres. Balkó Lajos földbirtokos Álmosd. Fischer Sándor és neje Cujfalva, Both László és neje uradalmi intéző Abád-Szilók, Takács István gazdálkodó Szentjobb, Pagura Antal magánzó Máramarosziget, Belenta Mihály földbirtokos Békéscsaba, Balázs Ödön földbirtokos Debrecen, Pethő Zsigmond iparos Nagyvárad, Jenei Menyhért földbirtokos Biharvármegyében, Pelczér Zsigmond m. kir. dohány bev. főnök Debrecen, Boros Gyula és neje gyógyszerész B.-Ujfalva, Gasparó Heinrich erdő-főmérnök Kolozsvár, Notik Ferenc posta és táv. tiszt Mezőtur, Szombatfalvi Albert és neje ny. államrendőrségi tanácsos Budapest, Török Jenő Endre lap-szerkesztő Budapest, Rácz István belügyminiszteri segéd titkár Debrecen, Komlóssy Miklós ny. kamarai titkár Debrecen.

* **Öngyilkosság a margitai fürdőben.** Margitáról jelenti tudósítónk, hogy az ottani fürdő egyik szobájában könnyelműen dobta el magát az életet egy albsi legény. Gáspár Mór albsi gazdálkodó már régebb idő óta udvarolgatott egy margitai leánynak, aki azonban figyelmen kívül hagyta a legényt. E feletti elkeseredésében tegnapelőtt 300 koronát vett fel és abból addig mulatott a margitai fürdőben míg 80 fillérre apadt a pénze. Ekkor szobát váltott és ott felakasztotta magát. A fürdő bérlője tegnap este törte fel az öngyilkos szobájának ajtaját, melynek sarkára felakasztva találta meg Gáspár hulláját. Az esetről jelentést tettek az ügyészségnek.

* **Híd a Boj-patakon.** A nagyváradai lat. szert. püspökség tulajdonát képező vaskóhi márványbányákat a nagyvárad—belényes—vaskóhi vasut részvénytársaság bérlé. A bérlő részéről dr. Okolicsányi István budapesti ügyvéd a bánya hozzátérhetősége végett hidat akar építeni a bányát elzáró Boj-patak felett. A híd 4500 koronába kerül. Tekintve azt, hogy a híd a közeli lakosság érdekeit is szolgálja, tegnap kérvényt adott be Okolicsányi a vármegyéhez, hogy a híd építéséhez járuljon hozzá 3000 koronával.

* **Elmaradnak a sorozások.** A véderő javaslat letárgyalásának akadályai kihatással van a sorozásokra is, mert már az idej sorozást az új véderő törvény alapján akarták megtartani. A honvédelmi miniszter tegnap tudatta a vármegyével, hogy az idej sorozási tervezetet megsemmisíti s az idej sorozásokat nem tartják meg. A sorozási munkálatok ma már teljesen előrehaladtak úgy, hogy a legtöbb helyen úgyszólván a tényleges végrehajtás volt hátra.

* **Az elemi biztosító r.-t. nagyváradai főigazgatóját újra-tervezte,** amennyiben az eddigi főigazgató Fischer Sámuel ur mellé társként Fehér Albert ur lépett az intézet szolgálatába. A társaság, amely a legelőkelőbb gyáriparosok által alapított, elfogad tűz-, betörés-, szállítmány-, baleset-, szavatossági és lóbiztosításokat. A társaság teljesen betizedett a tőkéje 4,000,000 korona, biztosíté kialapja 18,000,000 korona.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a téli időszak, de az igazi vadász most már fokozott buzgalommal irtja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. kőporáruda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

x **Trieszti kávépiac Nagyváradon.** A kávé olcsóbb lett! Aszódi Kossuth-utcai kereskedő tudósítása. A már országosan ismert Aszódi 8 féle zamatu pörkölt kávéja, mely a legjobb és legolcsóbb, frissen és meleg állapotban áll a nagyközönség rendelkezésére. Ara 1 kilo 4 kor. fél kilo 2 kor. negyed kilo 1 kor. Motorüzemű pörkölés és darálás.

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

Rimanóczy műbutorgyár.	
::: Állandó bútorkiállítás. :::	
I. rendű tölgy és bükkfa parketta saját gyártmány.	
Saját készítményű modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javítását.	
Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.	
::: TELEFON: 796. :::	
Költségvetés díjtalan.	

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. I. em.

Kieszközöl
törlesztéses és jelzalog kölcsönöket,
Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSO KÖLCSÖNT folyósítat.

Különleges felöltők, kosztümök,
blouzek és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla

női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcso szabott árak!

SZINHÁZ.

Heti műsor:

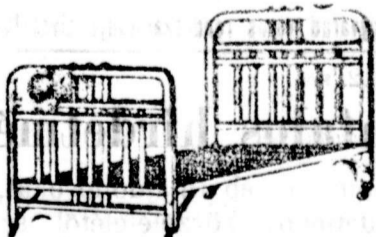
Csütörtök: Testőr.
Péntek: Leányvásár.
Szombat: Kis gróf.

Vasárnap délután: A kis kávéház, este: Elvált asszony. (Horti Sári vendégfelléptével.)

Testőr. Molnár Ferenc szenzációs sikerű szindarabjával a Testőr-rel találkozunk ma este a színpadon: a társulat a múlt évi szerepeltetésben eleveníti fel a nagyszerű komédiát. A színésznőt E Kovács Mariska játssza, a színész-testőrt pedig Tóth Elek. Az előadás bérletben megy.

Horthi Sári bemutatkozása. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután a Kis kávéház, ez a pompás, ötletes francia vígjáték megy először a délutáni közönség előtt, este pedig az Elvált asszonyt eleveníti fel a színtársulat a címszerepben Horthi Sáival, a fiatal színészgeneráció egyik legtalentumosabb tagjával. A darab többi főszerepét F. Károlyi Leona, Horváth Mici, Medgyaszay, Sik Rezső, Leővei, Gózon és Kabos játsszák.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Szagrénnyagy 3 matraccal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

EGYESÜLETEK.

A Katolikus Kör választmánya tegnap tartotta havi rendes ülését; jelen voltak: Dr. Karácsonyi János, Dús László, Tóth Márton, Imrik S. Zoltán, dr. Némethy Gyula, Vattay József, Sürger Bertalan, Csobánczy Lajos, Schuch Károly, Novák János. Megállapították, hogy az évi rendes közgyűlést március 17-én d. e. 11 órakor tartják meg, ezt megelőzőleg 13-án este 6 órakor a választmány tart ülést. Új tagokul felvették: Zsurka Károly, Ujházy Antal, Redényi József, Héger János, Veselényi Sándor és Kovács Elemér.

TANÜGY.

A siketnémák oktatása.

Az örök börtönben szünylő lelkek sorsa mélységesen megindító. Pedig hány szerencsétlen embertársunk szenved az örök némaság és az örök csendesség gyógyíthatatlannak hitt betegségében. Az ép érzékű ember csupán képzeletére támaszkodik, amikor eme szerencsétlenek sorsa iránt részvétet érez, de minő lehet annak fájdalma, aki maga kénytelen tűrni a sors csapását, amelytől pedig szabadulását nem is remélheti.

Minő keserves érzés lehet az, mikor az egyébként ép ész és szív, az egészséges lélek, amely érezni, gondolkodni és akarni éppen tud, mint másé, ezen tulajdonságainak kifejezést adni nem képes. A kétségbeeséstől bizonyára csak az menti meg őket, mert maguk sincsenek annak teljes tudatában, hogy mit nélkülöznek.

Az önzetlen tudományosságnak kell segítségül jönnie, hogy ebbe az örök sötétségbe fényt, hogy ebbe az örök némaságba harmóniát varázsoljon. A gyógypaedagógiában ma már nem áll példátlanul Keller Helén sikeres gyógyulása. O ma már csak a ritkaságok közé tartozik. Az átlagos eredmény azon a fokozaton áll, hogy a beteg gondolatot, érzést el-sajátít és a magáét is átadni képes. Ezt fényesen igazolja a nagyváradai siketnémák egyesülete, a hol tanácskoznak, vitatkoznak, határozatot hoznak stb., s mindezt hang nélkül.

A Gyermektanulmányi Társaság most lehetővé teszi, hogy a közönség is megismerje a gyógypaedagógia eredményeit. Emmer István debreceni siketnéma intézeti tanárt felkérte előadás tartására. Folyó hó 24-én, szombaton délután 5 órakor, a városháza nagytermében fogja ismertetni a siketnéma oktatás eredményeit, amelynek befejeztével néhány növendéken bemutatja a gyakorlati képzést is. Ugyanott kiállítja a növendékek munkáját is, amelyet szabadon megtekinthet a közönség. Méltán reméli az egyesület, hogy városunk társadalmát érdekelni fogja e mozgalom.

Az értekezletre a következő meghívót bocsátották ki:

A Nagyváradai Gyermektanulmányi Társaság folyó hó 24-én, 5 órakor, a városháza nagytermében nyilvános értekezletet tart.

Tárgy:

1. Elnöki megnyitó. Dr. Edlmann Menyhért.
2. A Siketnémák hangos beszédre való tanítása. Felolvassa: Emmer István debreceni siketnéma int. tanár.

3. A siketnémák gyakorlati tanítása. Bemutatja: Emmer István siketnéma int. tanár.
A teremben ki lesz állítva a siketnémák kézimunkája és foglalkozási tárgyai.

Dr. Edlmann Menyhért, társelnök, Laszcsik Ernő, ügyv. alelnök, Zöldy Bertalan, titkár.
Vasady Lajos, elnök.

Z E N E.

A zenepártolók utólsó bérletes hangversenye. A nagyváradai zenepártolók egyesülete március 5-én este tartja ebben a szezonban utólsó bérletes hangversenyét s hogy méltóan zárja le a koncert bérletet: ezen az estén Jac. van Kempen holland tenoristát lépteti fel s annak zongorakíséretére s önálló hangversenyszámok előadására is Henri Wilhelmus holland zongoraművészt szerződtette. A hangverseny mindkét művésze világhírű s az idei szezonban Magyarország több nagyobb városában aratott zajos sikert.

Igazságszolgáltatás.

Gyilkos tolvaj. Nagybjom községben a múlt év őszén tragikus körülmények között kellett meghalni egy fiatal gazdaembernek mert egy, a faluban Lengyel Sándor portáján történt lopás után jó sok idő múlva elárulta, hogy ki volt a tolvaj. Kiss Bálint a szerencsétlen áldozat neve és Láposi Benjamin a gyilkos legény. A dolog úgy történt, hogy Lengyel Sándor padlásáról ezeltől két évvel eltűnt egy csomó kolbász, szalonna és más efféle. Az öreg ember elentést tett a csendőrségnek, azonban a nyomozás semmi sem tudott megállapítani. Majd egy év múlva azután Lengyel Vas Bálintéknál vacsorázott s ekkor mondotta Vas Bálint, hogy Láposiék a tolvajok. Az öreg ismételt feljelentésére a csendőrség beidéztek Vas Bálintot és Láposiék is egy vasárnap a község házára, ahol Vas Bálint Láposiéknek szemébe mondotta, hogy ők voltak a tolvajok. Hazamenet emiatt veszekedés támadt az asszony és az ember között. Mikor azután Láposiék portájához érkeztek, kirohant Láposi Benjamin, rátámadt Vas Bálintra és egy konyhakéssel össze-vissza szurkálta, úgy hogy nemsokára belehalt sebeibe. Az esküdtbiróság Korn Lajos elnöke alatt tárgyalja ezt az ügyet. Ítélet ma lesz.

TÁVIRATOK.

Aehrenthal temetése.

Bécs, febr. 21.

(Saját tudósítónktól.) Széchényi Miklós gróf nagyváradai megyés püspök ma este Bécsbe érkezett, hogy holnap részt vegyen Aehrenthal temetésén.

Bécs, febr. 21.

(Saját tudósítónktól.) Aehrenthal temetésén Vilmos császárt a német a spanyol királyt a spanyol nagykövet fogja képviselni. Héderváry, Zichy János, Serényi József gróf ma Bécsbe utaztak. Návay Lajos 50 képviselővel fogja a temetésen képviselni a magyar képviselőházat.

Az agglagények adója.

Székesfehérvár, febr. 21.

(Saját tudósítónktól.) Nagypér község képviselőtestülete nagy lelkesedéssel fogadta el ma azt a javaslatot, mely az agglagények megadóztatására vonatkozik.

Ujabb Vitális.

Pusztavacsse, február 21.

(Saját tudósítónktól.) Ma este két csavargót üldözött Nemedi Bálint csendőr. A csavargók egy árokba bujtak le, amit a csendőr nem vett észre és belebukott az árokba. Ezt az alkalmat használta fel az egyik csavargó és a csendőrt saját fegyverével leszúrta. A haramiákat 70 csendőr keresi.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irtá: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás)

60

Ez ugyan magában véve teljesen közönséges lett volna az orvos e ött, ha az a semmirevaló részegségében minden szükség nélkül egy szénaboglyára fel nem megy és onnét karjával egy vasvillába nem esik. Igaz, hogy valami nagy kárt nem tett magában, de, mondta a vaskos szolgáló, úgy vérezik, mint egy megszurtt sertés. Az orvos nem tehetett egyebet, mint elállította a vérzést és ez ismét egy negyedórát vett igénybe. Hogy ma türelmetlenségében hányszor átkozta meg a körülötte levő emberek ostobaságát és gyámoltalanságát, azt nehéz volna megmondani.

Végre már haza felé ballagott és elégtelen számolgatta, hogy még kényelmesen átöltözhetik és ujságát is elolvashatja, mielőtt a postára kell mennie, midőn egyik mellékutcából egy kis leány szalad eléje. Arra kérte, hogy jöjjön a szomszédházba, mert nagyatyus megbetegedett és orvosért küldött; és bár nem találta otthon, de az orvosné asszonyosság azt mondta, hogy délelőtt még mindenestre erre kell jönnie.

Minden más időben büszkeséggel és örömmel töltötte volna el a fiatal orvost, hogy ügyessége ily sok részről vétetik igénybe; de ma kellemetlen volt neki e dolog. Azorban mit tegyen? A beteg, öreg embert csak nem hagyhatta segély nélkül! Rohamos léptekkel sietett tehát a parasztházba és miután a betegnél kötelességét teljesítette volna, hasonló s: bességgel irányozta lépteit a város felé. Midőn házához ért, már bűsz perccel múlt el tizenkettő; fél-egyre átöltözött, de ekkor már a posta-trombitát is hallotta, úgy, hogy a nehézkes kocsi megérkezése előtt alig néhány pillanattal érte el a derscheldi fővendéglő kapuját.

Helén nehéz szívvel nézett a pillanat elé, mely őt új laktársaival lesz megismeretendő; de már a dr. Brandra vetett elő tekintet is könnyítet elfogultságán. Nem tévedhetett ítéletében: ez okos, nyilt és jószívű ember volt és ily tulajdonok mellett könnyű volt vele megélni. Igaz, hogy volt valami idegenszerű lényében, bár egy szóval, egy mozdulattal sem tagadta meg a művelt embert; vidám tanulókorának viszhangjai támadtak fel néha emlékezetében és ez adott szavainak és megjegyzéseinek oly sajátos színezetet, mely Helén előtt szükségkép idegenszerűnek tűnt fel.

Ha már az orvos is jó benyomást gyakorolt Helénre, nejről még sokkal nagyobb mértékben állt ez. Magaviseletének szelid biztossága, üdvözlésének nyugodt szívélyessége, jóakaratról és jó nevelésről tanúskodtak és a környezetére irányzott tevékeny, figyelmes és mégis oly zaj-

talan gondosság világosan mutatá, mily kevésbé volt őnző a szerény háziasszony.

Helén is minden lehető megtevényt, hogy szives gazdái előtt hálásnak és megelégedettnek tűnjék föl, s bár az ut kissé megviselte és helyzetének gyors változása rosszul hatott rá, új laktársaiknak hajlamát mégis megnyerte, mielőtt az asztaltól fölkeltek volna. Nagyon jó volt rá nézve, hogy a Constance grófnőből való közlésekben bő társalgási-anyag állott rendelkezésére. Beszélnie kellett a grófnőről, szépségéről, pompás öltözékeiről, a társaságban való fényes megjelenéséről; le kellett írnia a grófnő jegyesét, külsejét és modorát, sőt Louise még egyenruhájának színéről is kérdezősködött.

Ama fényes jelenetek elbeszélése, melyeknek Helén rövid idő előtt kényyszerűt szemtanuja volt, a pompának és szépségnek rajzolása mely szeméi előtt kifejtetett, tündérmesék gyánant hangoztak a kis, szegényes szobában, hol még Helén egyszerű útiruhája is rendkívülinek tetszett. És mégis, mennyivel boldogabb volt Helén itt, miát bármikor is ama ragyogó környezetben! Neuklosterre gondolt és úgy látszott neki, mintha itt ismét oly biztosan védő otthonra talált volna, mint az a régi ház volt, mielőtt a váratlan gazdagság egyenetlenkévé és boldogtalanokká tette lakóit.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Tenyészsertés kiállítás és vásár. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület által folyó évi március hó 17 és 18 án Nagyváradon az Epreskertben tartandó tenyész sertés kiállítás és vásárra a bejelentések már folynak. A bejelentések március hó 1-án zárulnak le, óhajtanandó lenne azonban, hogy a tenyésztők bejelentéseiket mielőbb tegyék meg, hogy a rendező bizottságnak elég ideje legyen a szükséges építkezéseket foganatosítani.

Gyümölcsfa kiadás. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület jónévű faiskolájából a gyümölcsfa és díszfa kiadás már kezdetét vette, a venni szándékozók forduljanak az egyesület titkári hivatalához vagy pedig közvetlen a kertészhez Nagyvárad Epreskert.

Gabona üzlet.**Borgida Béla és Társa jelentése**

Budapesten

A gabonaüzletén tegnap lanya volt az irányzat. Készárú 5 fillérrel hanyatlott.

Határidők zárata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.78
Októberi buza	— —	11.03
Áprilisi rozs	— —	10.60
Októberi rozs	— —	9.28
Áprilisi zab	— —	10.22
Októberi zab	— —	8.56
Májusi tengeri (1912)	— —	8.88
Juliusi tengeri	— —	8.78

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	868.25
Osztrák hitelrészvény	— —	655.75
Jelzálogbank	— —	500.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	583.—
Közuti vasut	— —	817.—
Városi vasut	— —	436.—
Osztrák államvasut részvény	— —	731.75
Salgótarjáni köszén	— —	747.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

Hirdetmény.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság 1912 január 24-én tartott közgyűlése elhatározta, hogy a társaság részvénytőkéjét 7500 drb új 200 koronás n. é. részvény kibocsátása által két millió ötszázezer koronáról

négy millió koronára

emeli fel.

Ezen új 7500 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal bírnak a következő feltételek mellett:

1. Az új kibocsátású részvények 250 koronáért árban bocsátatnak ki, melyből 200 korona az alaptőkéhez, 50 korona a rendes tartalék-alaphoz csatoltatik.

2. Minden 5 régi részvény birtokosának 3 új részvény átvételére van joga. Tartozik azonban a 250 korona vételáron felül darabonként 3 koronát bélyeg- és kiállítás-díj címén megfizetni.

3. Az elővételi jog gyakorlásának záró határideje 1912 február 20. Az ezen határidőben elővételi jogot gyakorolt régi részvénybirtokosok tartoznak:

1912 február 20 ig darabonként	53 koronát
1912 március 15-ig	100
1912 április 10 ig	100

valamint 1912. január 1-től a fizetés napjáig járó 6 százalékos kamatot az intézet pénztáránál készpénzben befizetni.

Az új részvények 1912 január 1-től kezdve az üzleti haszonban részesülnek.

Felkérjük ennél fogva mindazon t. részvényeseket, kik a kibocsátandó új részvényekre az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, hogy részvényeiket a fent kitűzött záró határidőig, vagyis 1912 február 20 ig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatassák és a fizetendő összeg első részletét teljesítsék, mivel ezen határidő letelte után az elővételi jog nem gyakorolható.

Nagyvárad, 1912. január 24.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság
Igazgatósa.

Művész

Lehet bárki, hanem egy nehezen kezelhető, hanem egy könnyen elsajátítható hangszert rendel magának Wágner a „Hangszerkirály“-tól, Budapest. József-körút 15. — Önképzési iskola ingyen. Gyorsjavító műhely! — Kérjen nagy fényképes dísz főárjegyzéket ingyen.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

4382—1912. sz.

Hivatalos hirdetmény.

Felhívom az eb tulajdonosokat, hogy ezen hirdetmény közzétételétől számított 15 nap alatt, illetve legkésőbb márczius hó 15-ig az ebadót a városi pénztárba annál is inkább befizessék, mivel a mulasztók ellen a szabályrendeletileg megállapított ebadó kétszeresre, eselleg háromszoros összegében fognak elmarasztaltatni.

Nagyvárad, 1912. február 6.

Gerő,

rendőrfőkapitány.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Hirdetmény.

A BIHARMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR-nak 1912. évi január hó 28-án tartott rendes közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvénytőkéjét 3.600.000 koronáról 2000 drb 600 korona névértékű új részvény kibocsátása által

4.800,000 koronára

felemeli, mely új kibocsátású részvények az 1912. évi osztalékban már szintén részesednek. Ezen újonnan kibocsátandó részvényeket ezennel felajánljuk régi részvénybirtokosainknak és pedig a következő feltételek mellett:

I. Három régi részvényre egy új részvény vehető át.

II. A kibocsátási árfolyam 800 koronában állapítatik meg, amelyből 600 korona a részvénytőkére, 200 korona felpénzből a kibocsátási költségek levonása után fennmaradó összeg a tartalékalapok javára fog ratni.

III. Az új kibocsátású részvények a közgyűlés határozata szerint az 1912. évi osztalékban részesedvén a megállapított kibocsátási ár után 1912. évi január hó 1-től 6% kamat a befizetés napjáig szintén megterítendő az új részvények után.

IV. Az elővételi jog 1912. január 29-től február hó 29-ig bezárólag gyakorolható és pedig Nagyváradon az intézet pénztáránál, 1912. február 29-én tul az átvételi jog megszűnik.

Aki átvételi jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket, szelvényivek nélkül az intézet pénztáránál lebélyegzés végett bemutatni és egyidejűleg az első részletfizetést készpénzben teljesíteni, ami, valamint a későbbi befizetések ideiglenesen nyugtáztatnak. A régi részvények lebélyegzése után azonnal visszaadtnak.

V. A befizetések következőképpen teljesítendőek:

300 korona fizetendő a részvény lebélyegzése alkalmával.

250 » » 1912. március 31-ig

250 » » 1912. április 30-ig

és minden részletfizetésnél az 1912. január 1-től esedékes 6% kamat.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek több részletet, vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Részletfizetések késedelmessége, vagy elmulasztása az alapszabályok 3. §-ának alkalmazását vonja maga után.

A Biharmegyei Takarékpénztár
Igazgatósága.

3. §. Azon részvényes, aki valamely befizetést a kitűzött határidőn túl teljesít, a késedelem idejére 6 százalékos késedelmi kamatot köteles fizetni. Ha azonban a befizetés a kitűzött határidő lejártá után 60 nap alatt sem történne meg, az igazgatóság a kiadott elismervényeket semmivé nyilvánítja, a késedelmes részvényesek pedig az eddig teljesített befizetéseiket elvesztik. Az ekként megsemmisített ideiglenes elismervények helyett az igazgatóság új részvények kibocsátását rendelheti el és ez esetben az ezzel érvénytelenített befizetések — hozzászámítva a névérték felül elért többletet — a társaság tartalékalapját illetik.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és
Hitelintézete r.-t. sertéshizláló
telepén

kövér sertések.

naponként reggel 6 órától, d. u.
6 óráig egyenként is a

napi árakon kaphatók.

Halló! Halló!

A nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívom, bádigos és vízvezeték szerelő műhelyem megtekintésére.
KÖLTSÉGVETÉS DIJTALAN.

Szives pártfogást kér

Kóródy István,

bádigos és vízvezeték szerelő.
Kórház-u. 3. vagy Páris-u. 30.

Belépési felhívás.

**A POLGÁRI TAKARÉK ÉS SEGÉLY-SZÖVETKEZET.
Kossuth Lajos-utca 4. szám
1912. január 1-én megnyitotta
17-ik évtársulatát.**

Az igazgatóság ez uton felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerű száma törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetenkint 1 korona fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

a) a heti befizetések kilenczted része erejéig minden további biztosíték nélkül;

b) ingatlanokra;

c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;

d) megfelelő kezesség mellett vá tóra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. **A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg és illetékmentesek.**

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1911. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékszövetkezet és segélyszövetkezet igazgatósága.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ivlám pák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete r.t.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra.

Mindennapi

háztartás-kihordási vállalat

törv. bej. cég. Nagyvárad, Lovas-u. 18. saját ház.

Tisztelettel tudomására hozom a t. háztulajdonos uraknak, hogy a már 6 év óta fennálló szemétkifuvározási vállalatomat kibővítettem s így módomban áll **más vállalkozónak ajánlatánál 20-25%-al olcsóbban** eszközölni a szemétkifuvározást úgy naponkénti, mint hetenként egyszeri, vagy kétszeri szállításra. Minden meghívásra személyesen megjelenek.

Teljes tisztelettel

Kohn József

törv. bej. szemétkifuvározó

Lovass-utca 18. szám.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kén-só hevíz forrása. Vízhőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csusz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatálos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokroczozással hetenként 56 koronába kerül.

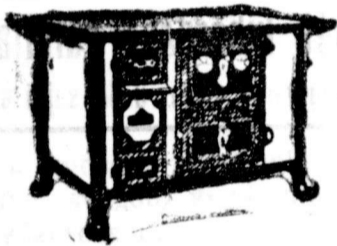
A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirta, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az igazgatóság.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítések a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlönítveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó mőhelye.

Mőszaki gépészmőnői iroda.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

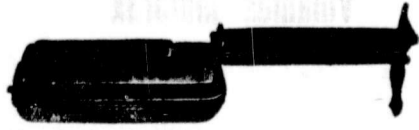
Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 85 kr
1 > francia szájviz	25 >	1 tégely Margit krém	40 >	1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 > száj szagtalanító	50 >	1 > Diana krém	65 >	1 valódi serle hajkefe	70 >
1 tubus dr Heyder fogerém	50 >	1 drb Dianna szappan	65 >	1 dublé bajszkefe	20 >
1 > Thymol	20 >	1 dob Leichner puder	88 >	1 valódi serle ruhakefe	45 >
1 > Stomatol	20 >	1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >	1 körömkefe	05 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	55 >	1 üveg amerikai petrol	50 >	1 surolókefe óriási	20 >
1 drb Odontin betét	35 >	1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >	1 surolókefe kisebb	10 >
1 üveg Pixavon	96 >	1 fekete champos	12 >	12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 üveg Bay Rum	86 >	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >	1 drb cipőcrém-kefe kenőkövével	70 >
1 > Vera Viollette brillantin	80 >	8 drb francia ibolya szappan	50 >	1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > francia brillantin	16, 22, 35 >	1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >	1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 > folyékony brillantin	50 >	1 > Speick szappan	28 >	1 mtr vörös gumicső	60 >
1 > valódi dió olaj	15 >	1 > Windsor szappan	88 >	Egynegyed Ko Brunz watta	85 >
1 > > kivonat	75 >	1 tubus kaloderma	28 >		
1 drb bajszkötő	15, 20 35 >	1 > Beloderma kézfinomító	20 >		
		1 üvegtégely tejcrém	20 >		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökből!

TARSOLY és RISZTO

különlegességek
vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-út.

Minden vasárnap kirakat kiállítás.